

De eerste lezing die wij hoorden, gaat eigenlijk over de beperktheid van onze menselijke kennis. Wat weten wij eigenlijk, als puntje bij paaltje komt, van het leven, vraagt de schrijver van het boek Wijsheid zich af. Wie begrijpt de gang van de geschiedenis? Wij mensen zien ons zo vaak voor gebeurtenissen geplaatst, die wij niet doorgronden, waar we geen vat op hebben, die ons eigenlijk te boven gaan. Als puntje bij paaltje komt, is er nogal wat dat ons begrijpen te boven gaat. En als wij al zo weinig verstaan van de werkelijkheid die ons omringt, hoe zouden we dan iets met zekerheid kunnen weten van de werkelijkheid die God aanstuurt? Laten we erkennen, zegt deze wijze, dat alleen God zelf ons daarin thuis kan brengen.

Deze oproep tot bescheidenheid in de dunk die wij hebben van onze kennis, dient als voorbereiding op wat de Heer in het evangelie ons zegt over radicale onthechting, over het kruis dragen. Het is er als een voorspel op, dat de juiste sfeer wil oproepen die weerklank mogelijk maakt. Ben je bewust, mens, dat je niet alles zo maar doorgrondt. Leg je oor te luisteren, laat het tot je doordringen. Overweeg.

We zouden kunnen zeggen dat deze woorden van het boek wijsheid, als het ware, de straffe woorden van de Heer zelf in het evangelie willen verpakken in voorzichtigheid. Die voorzichtigheid is wel op zijn plaats. Want wat de Heer zegt, is ongehoord. Hij roept ons toe: "Pas op dat je je familieleden niet teveel bemint. Dan kun je Mijn leerling niet zijn." En dan gaat het om ouders, vrouw en kinderen, broers en zussen.

Wat moeten we daar mee aan? Wil de Heer dat wij een maat stellen aan onze liefde voor de mensen die ons het meest na staan, die veel voor ons betekenen, aan wie wij veel te danken hebben, met wie wij met al onze vezels verbonden zijn? Kan dat, mag dat, moet dat? De Heer insisteert. Hij zegt. Als je een toren gaat bouwen, ga je toch ook eerst na of je wel voldoende middelen hebt om dat klaar te spelen. En als je je in de strijd waagt, heb je toch ook eerst goed overwogen of je reële kansen hebt als winnaar te voorschijn te komen. Je moet je goed realiseren dat wie Mijn leerling wil zijn, zich los dient te maken van al wat hij bezit. Anders kun je er beter niet aan beginnen. Je hebt dan echt geen kans.

Juist het feit dat de Heer zo insisteert, moet ons ervan weerhouden, Zijn woorden luchtig weg te wuiven en van hun angel te ontdoen. De Heer ziet blijkbaar de kiem van een conflict tussen onze keuze voor Hem en de verbondenheid met de mensen om ons heen, tussen het treden in Zijn voetstappen en het vastzitten aan allerlei banden. Wat is die kiem?

Als Hij de woorden van radicale onthechting en van zijn kruis dragen uitspreekt, is Jezus in Zijn leven op een punt gekomen, dat het Hem heel duidelijk is, dat Zijn geloofsvisie haaks staat op de levensbeschouwing van veel mensen om Hem heen. Zijn woorden, die aanvankelijk zo aantrekkelijk klonken, wekken meer en meer verzet. Het begint door te dringen dat zij de gewone waardenschaal vervangen door een andere, dat zij de spontane verwachtingen en doelstellingen van de meeste mensen doorkruisen. Zijn ideeën gaan een andere kant uit. Op de keper beschouwt staan ze er haaks op.

In de kern gaat het erom, dat Jezus Zijn leven gebouwd heeft op de grondslag van een belangeloze, dienende liefde. Hij gelooft daarin, met hart en ziel. Want het is Zijn diepste overtuiging dat dienende liefde de dragende kracht van de werkelijkheid is, omdat dienende liefde het diepste wezen van God zelf uitmaakt.

Er waren nu niet direct zo heel veel mensen die Hem hierin bijvielen, die durfden geloven dat alles uiteindelijk draait om deemoedige zorg. In feite waren andere zaken voor veel mensen belangrijker, dezelfde zaken die ook nu nog zo gemakkelijk belang inboezemen : prestige, aanzien, bezit, macht, genot. Wie zoeken er eigenlijk de zin, de reden zelf van hun bestaan in een belangeloze liefde ?

Misschien zegt u : ik kan Jezus volgen als Hij waarschuwt voor de drang naar steeds meer bezit, voor de zucht naar geld. Die drang en zucht zijn moeilijk belangeloos te noemen. Maar waarom noemt Hij in één adem daarmee onze familiebetrekkingen ? Hij wil ons toch niet losmaken van vader en moeder, vrouw en kinderen, broers en zussen ?

Die vraag roept het evangelie van vandaag onvermijdelijk op. U hebt gelijk als u zegt : Jezus wil toch geen familiebanden verbreken. Soms misschien, doet Hij dat. Heel misschien, in uitzonderlijke omstandigheden. U hebt gelijk als u niet aanvaardt iets af te doen van het mooie en diepe van veel ouderliefde en veel kinderliefde. Jezus ziet wel graag dat ook deze betrekkingen op Zijn leest geschoeid zijn. Het is wél Zijn idee dat ook hier de betrekkingen op de Zijne geënt zijn. Het is wel Zijn idee dat ook hier een dienende liefde het klimaat en de geest bepalen. Wanneer familiebanden een andere inhoud hebben, als er andere zaken op de eerste plaats komen, dan kan dat stuk van ons leven buiten de werkelijkheid van Gods heil staan. Dan is daar niet de vrede en de vreugde van te verwachten die Jezus verlangt te brengen.

Zusters en broeders, vandaag staat Jezus voor ons als iemand die veel vraagt. Hij sluit inderdaad geen enkel domein uit van Zijn oproep tot dienst en deemoed. Het is er Hem niet om te doen ons lasten op te leggen. De lasten die Hij op het oog heeft, het zijn alleen bevrijdende lasten. Die bevorderen ons heil omdat ze heil brengen. En als Hij benadrukt dat Zijn weg een weg ten heil is, dan is dat omdat Zijn weg bij de echte liefde uitkomt. We kunnen om ons heen zien waar andere wegen naar toe leiden, al worden ze ons als wegen van geluk aangeprezen. Ons mysterieuze menselijke bestaan, het vindt in de grond maar op één manier een rijke en zinvolle bestemming : als het de dienende liefde tot grondslag heeft, die Hij, Jezus, uiteindelijk Hij alleen, ons geven kan.